

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VIŠKE POSLOVNE ŠOLE

**RAČUNOVODSKE INFORMACIJE ZA POTREBE
ODLOČANJA O NAKUPU DELNIC KRKE D.D.**

MARTA KAFRLE

IZJAVA

Študentka Marta Kafri izjavljam, da sem avtorica te zaključne strokovne naloge, ki sem jo napisala pod mentorstvom prof. dr. Marka Hočevarja in dovolim njeno objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 7.12.2009

Podpis: _____

Kazalo

Uvod.....	1
1. Pojem poslovni sistem in funkcija računovodstva v njem.....	2
1.1. Podsistemi poslovnega sistema	2
1.2. Informacijski podsistem	3
1.3. Mesto računovodstva v informacijskem podsistemu poslovnega sistema	3
2. Pojem računovodske informacije	4
2.1. Računovodske informacije in računovodski podatki	5
2.2. Uporabniki računovodskih informacij	6
2.3. Viri računovodskih informacij	7
3. Računovodske informacije za spremljanje uspešnosti organizacije.....	8
3.1. Razvoj kazalnikov in kazalcev za merjenje uspešnosti v slovenskih organizacijah ..	9
4. Letno poročilo.....	10
4.1. Realnost računovodskih informacij.....	11
5. Podjetje Krka, d.d.	12
6. Informacije za delničarje in o delničarjih v podjetju Krka, d. d.....	16
6.1. Delnice in delničarji podjetja Krka, d. d.	16
6.2. Delnice podjetja Krka, d. d., skozi čas	18
6.3. Kazalniki poslovanja podjetja Krka, d. d.	21
Sklep	23
Literatura in viri.....	24

Kazalo slik

<i>Slika 1: Razčlenitev poslovnega sistema</i>	2
<i>Slika 2: Vrste informacij</i>	4
<i>Slika 3: Prodaja Skupine Krka v letu 2008 po regijah</i>	13
<i>Slika 4: Prodaja in dobiček skupine Krka v obdobju od leta 2004 – 2008 v mio €</i>	14
<i>Slika 5: Prodaja skupine Krka v letu 2008 po segmentih v mio €</i>	14
<i>Slika 6: Prihodki skupine Krka in družbe Krka po obdobjih v mio €</i>	15
<i>Slika 7: Čisti dobiček v obdobju skupine Krka in družbe Krka po obdobjih v mio €</i>	15
<i>Slika 8: Sestava delničarjev podjetja Krka, d. d. na dan 30. september 2009-11-09</i>	17
<i>Slika 9: Gibanje tečaja delnice podjetja Krka, d. d., (v €) in promet z delnico podjetja Krka, d. d., (v tisoč €)</i>	18
<i>Slika 10: Čisti dobiček in tržna kapitalizacija podjetja Krka, d. d.</i>	19
<i>Slika 11: Gibanje tečaja delnice podjetja Krka, d. d., in promet z delnico v obdobju od 5.11.2007 do 4.11.2009</i>	20
<i>Slika 12: Gibanje tečaja delnice podjetja Krka, d. d., glede na primerljive indekse v obdobju od decembra 2003 do marca 2008</i>	20
<i>Slika 13: Donosnost kapitala in donosnost sredstev</i>	22

Kazalo tabel

<i>Tabela 1: Enačbe za izračun dobičkonosnosti sredstev in dobičkonosnosti kapitala</i>	9
<i>Tabela 2: Največji delničarji podjetja Krka, d. d. na dan 30. september 2009-11-09</i>	17
<i>Tabela 3: Nekateri številčni podatki o delnici podjetja Krka, d. d.</i>	19
<i>Tabela 4: Kazalniki poslovanja za podjetje Krka, d. d., v obdobju od leta 2004 do 2008</i>	21

Uvod

Da lahko ljudje delujemo tako v zasebnem kot v poslovnem življenju, potrebujemo informacije. Pravočasnost in kakovost slednjih je še veliko pomembnejša v sedanjem času, času hitrih gospodarskih sprememb in spremenljivega okolja. Vedno pomembnejšo vlogo imajo tudi računovodske informacije, ki so del celotnih informacij. Glede na različne uporabnike računovodskih informacij (poslovodstvo, dobavitelji, kupci, banke, delničarji, državne in druge institucije ter drugi) morajo te biti sestavljene tako, da vsi zainteresirani v njih najdejo informacije oz. podatke, ki jih v danem trenutku potrebujejo.

Glede na dejstvo, da računovodske informacije pripravlja računovodstvo, sem v prvem poglavju najprej predstavila pojem poslovni sistem. Kot bomo videli lahko poslovni sistem razčlenimo na izvajalni in odločevalni podsistem ter na informacijski podsistem, ki je posrednik med njima. Znotraj tega sem potem posebej predstavila funkcijo računovodstva v informacijskem podsistemu.

V drugem poglavju podrobneje predstavljam pojem računovodske informacije. Le-te umestim v odnos do podatkov, saj kot vidimo v nadaljevanju, je pojmovanje slednjega različno. Za tem predstavim tako notranje kot zunanje uporabnike računovodskih informacij ter njihove specifične potrebe. Pri tem opozorim, da je le-te potrebno upoštevati in se jim kar najbolj prilagajati, vendar pri tem nikakor in nikoli ne smemo ogroziti pravice vseh uporabnikov do popolnega in bistvenega informiranja. V istem poglavju predstavim tudi vire informacij, pri čemer se v največji meri osredotočim na računovodska poročila.

V naslednjem poglavju podrobneje predstavim računovodske informacije za spremljanje uspešnosti organizacije, in sicer predstavim najpomembnejša sodila in njihov razvoj do danes.

V četrtem poglavju pa predstavim letno poročilo, njegove sestavine in na kratko opišem tako poslovno kot računovodsko poročilo. Na koncu poglavja izpostavim tudi problem verodostojnosti informacij. Pri tem posebej izpostavim obravnavanje zaposlencev, ki so vedno pomembnejši produkcijski faktor, a kljub temu v samih računovodskih izkazih niso zajeti, saj gre za tvegane naložbe.

Nadaljevanje naloge je namenjeno praktičnemu primeru. Tako v petem poglavju predstavim podjetje Krka, d.d. Pri tem dam posebno pozornost na ustvarjen promet v zadnjih letih ter gibanje dobička. Izpostavim pa tudi napovedi za prihodnost po posameznih najpomembnejših trgih podjetja.

V šestem poglavju pa predstavim podatke o delničarjih Krke, d.d., številu delnic in gibanju tečaja delnic. Prav tako predstavim pomembne kazalce, ki lahko potencialnemu delničarju služijo pri odločitvi za nakup delnic podjetja.

1. Pojem poslovni sistem in funkcija računovodstva v njem

S pojmom poslovni sistem mislimo na od okolja razmejeno in zaokroženo smiselno celoto, ki se ukvarja s poslovanjem. Dejavnost, s katero se ukvarja poslovni sistem, je lahko (Hočevar, Zaman & Petrovič, 2008, str. 12):

- proizvodnja in prodaja določenih vrst proizvodov → proizvodjalni poslovni sistem,
- nakup in prodaja določenih vrst blaga → trgovski poslovni sistem,
- opravljanje in prodaja določenih vrst storitev → storitveno podjetje.

Če pa poslovne sisteme razdelimo glede na področje njihovega delovanja pa ločimo (Hočevar, Zaman & Petrovič, 2008, str. 12):

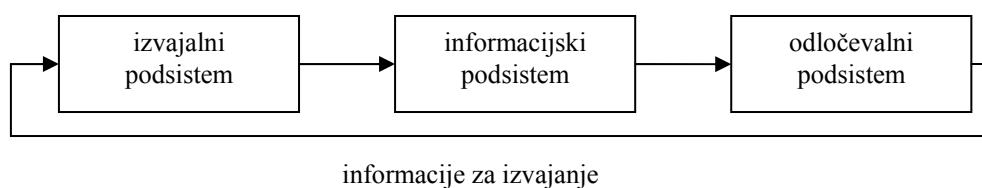
- **podjetja:** na gospodarskem področju delujoče organizacije, ki poslujejo v razmerah tveganja, pri čemer sta zanje bistvenega pomena dobiček in lastna skrb za razvoj;
- **zavode:** so organizacije, ki delujejo na področju negospodarstva, pri čemer je njihov cilj zadovoljevanje širših družbenih potreb.

Ne glede na omenjene delitve pa je vsem poslovnim sistemom skupno to, da jih organizirajo in upravljajo ljudje. Prav tako njihovega delovanja in obnašanja v prihodnosti ni mogoče natančno določiti, saj so izpostavljeni vplivom okolja (Hočevar, Zaman & Petrovič, 2008, str. 12), ki pa se hitro spreminja. Vsak poslovni sistem pa je tudi sestavljen iz več podsistemov.

1.1 Podsistemi poslovnega sistema

Celovit poslovni sistem lahko razčlenimo na izvajalni in odločevalni podsistem ter na informacijski podsistem, ki je posrednik med njima (Slika 1). V nadaljevanju bom predstavila samo informacijski podsistem, saj je računovodstvo del informacijskega podsistema. Se pa moramo zavedati, da vsakega delnega sistema ne moremo gledati popolnoma ločeno in nepovezano, saj ima vsak proces v svoji sestavi odločevalno, informacijsko in izvedbeno vsebino. Torej tudi v računovodstvu ali drugih dejavnostih organizacije vsak udeleženec sprejema odločitve, jih izvaja in si izdeluje spoznavne podlage za odločanje. Vprašanje je le, katere vsebine o teh so zanj prevladujoče (Koletnik, 2006, str. 20).

Slika 1: Razčlenitev poslovnega sistema

Vir: M. Hočevar, M. Zaman & J. K. Petrovič. Osnove računovodstva gospodarskega in javnega sektorja, 2008, str. 13.

1.2 Informacijski podsistem

Informacijski podsistem je podsistem, v katerem gre za preoblikovanje bolj ali manj nevtralnih podatkov v problemsko usmerjene informacije. Informacijski podsistem, ki odločevalni podsistem preskrbuje z informacijami, ima štiri funkcije (Hočevar, Zaman & Petrovič, 2008, str. 23-24):

- **funkcijo obravnavanja podatkov o preteklosti:** gre za zbiranje, začetno obdelovanje in prikazovanje podatkov o preteklih poslovnih procesih in stanjih;
- **funkcijo obravnavanja podatkov prihodnosti:** gre za zbiranje, urejanje, začetno obdelovanje in prikazovanje podatkov o prihodnjih poslovnih procesih in stanjih;
- **funkcijo nadziranja obravnavanja podatkov:** gre za presojanje pravilnosti in odpravljanje nepravilnosti pri oblikovanju informacij;
- **funkcijo analiziranja podatkov:** gre za presojanje ugodnosti, ki jo podatki izražajo in iskanje izboljšav kot podlage za usmerjanje prihodnjega delovanja.

Eden od pomembnih delov formalnega informacijskega podsistema vsakega poslovnega sistema pa je računovodska funkcija.

1.3 Mesto računovodstva v informacijskem podsistemu poslovnega sistema

Osrednji del informacijskega podsistema predstavlja računovodski informacijski podsistem (Hočevar, Zaman & Petrovič, 2008, str. 26). Računovodenje ne zajema celote informacijskih področij nalog, temveč le posebej opredeljeni del. Pri računovodenju nas namreč zanimajo samo računovodski podatki in računovodske informacije, ki se nanašajo na gospodarske kategorije pri poslovanju v širšem smislu. Če gospodarske kategorije opredeljujemo tako, kot so predstavljene v računovodskih izkazih, imamo opravka s sredstvi, obveznostmi do virov sredstev, prihodki, odhodki, poslovnim izidom ter razliko med njimi. Prav tako v tem primeru obravnavamo izdatke in prejeme. Vse te gospodarske kategorije so izkazane v denarni merski enoti (Turk, Melavc & Korošec, 2004, str. 18-19). V načelu računovodenje zajema (Turk, Melavc & Korošec, 2004, str. 19):

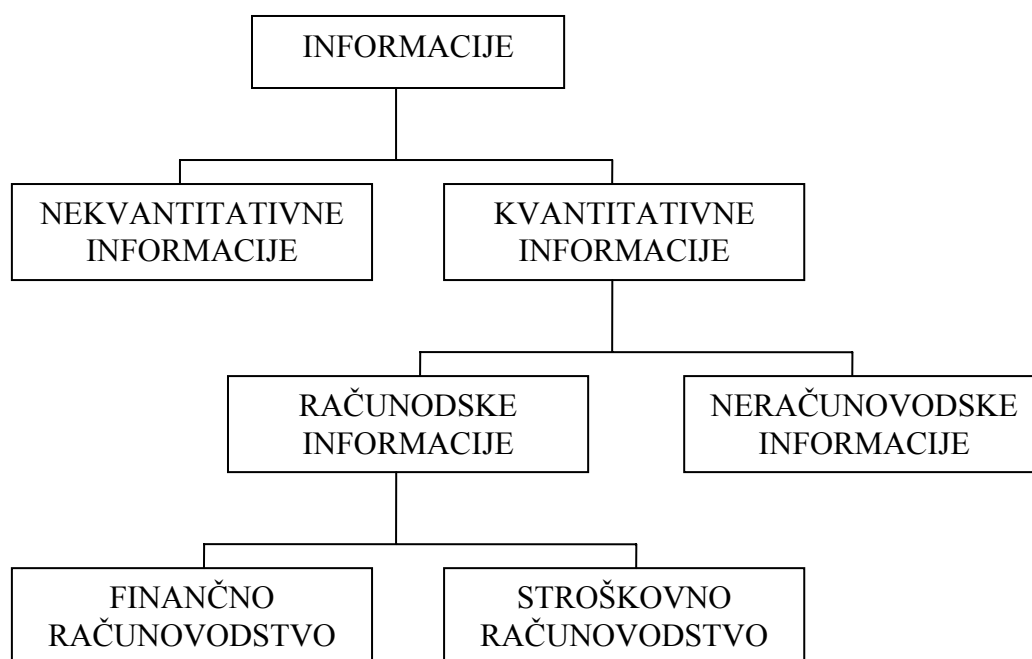
- knjigovodenje: gre za obravnavanje podatkov o preteklosti,
- računovodsko predračunavanje: gre za obravnavo podatkov o prihodnosti,
- računovodsko nadziranje: gre za nadziranje obravnavanja podatkov,
- računovodsko proučevanje: gre za proučevanje podatkov.

Za prvi dve sestavini računovodenja lahko rečemo, da se nanašata na računovodsko spremljanje poslovanja v širšem pomenu, medtem ko v okviru drugih dveh sestavin govorimo o računovodskem presojanju poslovanja v širšem smislu (Turk, Melavc & Korošec, 2004, str. 19).

Vse te sestavine računovodenja so usmerjene k računovodskemu informiranju. Pod tem pojmom razumemo dajanje računovodskih podatkov in računovodskih informacij njihovim uporabnikom.

Bistvo informacijskega podsistema je torej priskrbovanje informacij, katerih vrste prikazuje Slika 2 na naslednji strani. Prav tako slika prikazuje, katere vrste računovodstva priskrbijo posamezne vrste računovodskih informacij. V naslednjem poglavju pa bom podrobneje predstavila sam pojem računovodske informacije.

Slika 2: Vrste informacij

Vir: M. Hočevar, M. Zaman & J. K. Petrovič. Osnove računovodstva gospodarskega in javnega sektorja, 2008, str. 13.

Kot vidimo so računovodske informacije (lahko) pomemben del celotnih informacij, ki jih poslovodstvo potrebuje za odločanje. Osnovna naloga računovodske službe v podjetju je torej, da zagotavlja takšne informacije, ki bodo olajšale poslovodsko odločanje (Hočevar, 2009).

2. Pojem računovodske informacije

Računovodenje ni samo sebi namen, ampak z računovodskimi informacijami zadovoljuje potrebe v organizaciji, na katero se nanašajo, in potrebe zunaj nje. Danes je namreč nemogoče sprejemati kakršnih koli odločitev, tako znotraj kot zunaj podjetja, brez ustreznih informacij (Turk, Melavc & Korošec, 2004, str. 36). Rečemo lahko, da računovodstvo postaja informacijski servis menedžmenta (Milost, 2007, str. 210). Računovodsko informiranje je namreč razumljeno kot predstavljanje računovodskih podatkov in računovodskih informacij

uporabnikom. Kot takšno je končna stopnja knjigovodenja, računovodskega predračunavanja, računovodskega nadziranja in računovodskega proučevanja (Slovenski inštitut za revizijo, 2006, str. 182).

Namen računovodskega informiranja je omogočati uporabnikom računovodskih informacij, da kar najbolj presojajo, ocenjujejo, sklepajo in odločajo. Pri računovodskem informiranju se prenašajo informacije med odločevalnim in izvajalnim področjem nalog v podjetju pa tudi med podjetjem in uporabniki zunaj njega. Tako je računovodsko informiranje temeljnega pomena za spoznavanje bistva gospodarskih kategorij in pojavov, povezanih s poslovanjem. Ureditev računovodskega informiranja zagotavlja smotrne tokove in načine prejemanja in prenašanja računovodskih podatkov in/ali računovodskih informacij uporabnikom (Slovenski inštitut za revizijo, 2006, str. 188).

Preden podrobneje pogledamo uporabnike računovodskih informacij pa pogledajmo razlikovanje med podatkom in informacijo.

2.1 Računovodske informacije in računovodski podatki

Čeprav iz podnaslova izhaja kot da je razlikovanje med informacija in podatki nujno pa v literaturi najdemo različne medsebojne povezave. Tako v literaturi ločimo naslednje povezave (Turk, Kavčič & Kokotec-Novak, 2006, str. 53):

- podatki se ne razlikujejo od informacij,
- podatki vsebujejo informacije, informacije pa se tehnično prenašajo s podatki,
- podatki so podlaga za informacije, informacije pa so razloženi podatki,
- podatki nimajo namenske vloge, medtem ko jo informacije imajo,
- podatki kažejo dejstva, medtem ko informacije ta dejstva preoblikujejo za različne namene.

Pri nas sta pojma podatek in informacija opredeljena kot: »Informacija je tako obvestilo v danem znakovnem sestavu, ki je (Turk, Kavčič & Kokotec-Novak, 2006, str. 54):

- sintaktično pravilno,
- ima nedvoumen pomen in je zadostna slika pojava, na katerega se nanaša ter
- ima za odločevalca pragmatično vrednost, kar pomeni, da je na njeni podlagi mogoče sprejeti odločitev.

Literatura pa podatek opredeljuje kot nevtralno sporočilo o določenem dejstvu (Hočevar, Zaman & Petrovič, 2008, str. 22), ki še ni ovrednoteno in pripravljeno za sprejetje katere koli poslovne odločitve. Podatek je informacija le, če razširja poznavanje nekega problema tistemu, ki se ukvarja s tem problemom (Turk, Kavčič & Kokotec-Novak, 2006, str. 54).

Ob tem povejmo, da računovodski podatki izvirajo predvsem iz knjigovodenja in/ali računovodskega predračunavanja, računovodske informacije pa so običajno plod več delov

računovodenja. Posebej pomembne so računovodske informacije, ki se pojavljajo v določenih vnaprej znanih časovnih presledkih in na predpisanih obrazcih računovodskih izkazov. Prav tako so pomembna tudi različna redna ali posebna računovodska poročila s pojasnili in razlagami ocen, sklepov, predlog in pobud (Slovenski inštitut za revizijo, 2006, str. 188), o čemer pa bo več govora v poglavju z naslovom Letno poročilo.

2.2 Uporabniki računovodskih informacij

Ločimo dve veliki skupini uporabnikov računovodskih informacij, in sicer notranje in zunanje uporabnike računovodskih informacij. **Notranji uporabniki** računovodskih informacij so (Turk, Melavc & Korošec, 2004, str. 36):

- izvajalci posameznih nalog v organizaciji, ki morajo odločati o podrobnostih izvajanja,
- poslovodstvo v organizaciji od najnižje do najvišje ravni (ravnateljstva),
- uvajalni in nadzorni organi v organizaciji,
- zaposlenci v organizaciji.

Zunanji uporabniki računovodskih informacij so (Turk, Melavc & Korošec, 2004, str. 36-37; Hočevar, Zaman & Petrovič, 2008, str. 30-31):

- **lastniki organizacije, ki niso člani njenih upravljalnih in nadzornih organov:** trenutne in potencialne bodoče lastnike brez aktivne pravice odločanja tako zanima predvsem to, kako uspešna je oz. bo naložba v podjetje. Računovodske informacije, ki jih potrebujejo, so višina dobička, dobiček glede na kapital podjetja, delitev dobička in podobno.
- **posojilodajalci,** zlasti dolgoročnih posojil: zanima jih predvsem sposobnost podjetja, da bo dolgove odplačalo. Informacije, ki jih zanimajo se tako nanašajo na finančni položaj podjetja ter njegovo dobičkonosnost.
- **dobavitelji,** zlasti dajalci dolgoročnih in tudi kratkoročnih kreditov: tudi njih zanimajo zlasti možnosti podjetja, da bo dolgove poravnalo. Za ta namen potrebuje iste informacije kot posojilodajalci.
- **glavni stalni kupci:** zanima jih predvsem dolgoročna dobičkonosnost in stabilnost poslovanja, kar se pozna pri cenah in drugih prodajnih dejavnikih podjetja.
- **konkurenti podjetja:** zanimajo jih možnosti, da bi podjetje kupili oz. poskušajo oceniti kolikšna je verjetnost, da bi podjetje kupilo njih.
- **država:** zanimajo jo predvsem informacije, ki se nanašajo na dobiček, podatki o prihodkih, vstopnih in izstopnih davkih ter druge kategorije, ki so podlaga za ugotovitev dajatev.
- **javnost,** vključno s konkurenti: sicer pa prebivalce kraja zanima, kakšne so možnosti prihodnjega zaposlovanja in kakšne so možnosti, da podjetje pomaga pri reševanju krajevnih problemov.

V nadaljevanju in pri proučevanju podjetja Krka, d.d., se bom osredotočila predvsem na informacije, ki jih zanimajo trenutni in bodoči delničarji, saj je to pogojeno z mojim naslovom diplomske naloge. Še pred tem pa bom predstavila vire računovodskih informacij.

Preden preidem na predstavitev virov računovodskih informacij povejmo še, da imajo različni notranji in zunanji uporabniki računovodskih podatkov in računovodskih informacij svoje posebne interese. Te je treba upoštevati in se jim kar najbolj prilagajati, vendar se pri tem nikakor in nikoli ne smejo ogrožati pravice vseh uporabnikov do popolnega in bistvenega informiranja (Slovenski inštitut za revizijo, 2006, str. 189).

2.3 Viri računovodskih informacij

Glavni vir računovodskih informacij so računovodska poročila. Ta so lahko obdobjna ali občasna. Obdobjna računovodska poročila so predložena v določenih časovnih presledkih, pri čemer vsebujejo ustaljene računovodske podatke oz./in informacije, ki se nanašajo na določeno časovno obdobje. Občasna računovodska poročila pa so predložena v časovnih presledkih, ki niso vnaprej znani in določeni. Prav tako so v njih informacije za posebne namene (Turk, Melavc & Korošec, 2004, str. 37).

Glede na namen informacij v računovodskih poročilih ločimo (Turk, Melavc & Korošec, 2004, str. 37):

- **pobudna računovodska poročila:** namenjena so uporabnikom, ki sodelujejo pri odločanju o načrtovanju, pripravljanju izvajanju in izvajanju.
- **nadzorna računovodska poročila:** namenjena so uporabnikom, ki sodelujejo pri odločanju o nadziranju ali pripravljanju informacij.
- **informativna računovodska poročila:** namenjena so uporabnikom, ki morajo biti le splošno informirani, a ne sodelujejo pri odločanju.

Dobra informacija mora tako imeti naslednje značilnosti (Hočevvar, Zaman & Petrovič, 2008, str. 25-26):

- **primernost:** biti mora prilagojena potrebam pri odločanju, kar pa zahteva sodelovanje tako pripravljavcev informacij kot od uporabnikov informacij.
- **pravočasnost in točnost:** uporabniki informacij morajo dobiti informacijo v trenutku, ko jo potrebujejo. Prav tako naj bi bila informacija čim bolj točna. Moramo pa vedeti, da si lastnosti pogosto nasprotujeta, saj je za točnost potreben določen čas.
- **ustreznost:** to pomeni, da morajo prave informacije dobiti pravi ljudje, kajti vemo, da se potrebe med uporabniki razlikujejo.
- **popolnost:** informacije naj bi zajemale vse podatke, ki so potrebni za poslovno odločitev.

To velja tudi za računovodsko informiranje, ki mora zagotavljati razumljive, bistvene, zanesljive in primerljive računovodske informacije. Bistvenost informacij je odvisna od

njihove vrste in pomembnosti za različne uporabnike. Pri čemer je stopnja bistvenosti iste informacije lahko za različne uporabnike različna. Informacije so zanesljive, če ne vsebujejo pomembnih napak in pristranskih stališč ter zvesto predstavljajo pomembne pojave. Pri tem je potrebno opozoriti, da morajo biti popolne in morajo dovolj upoštevati potrebo po previdnosti. Primerljivost računovodskih informacij mora zagotavljati oblikovanje sodb na njihovi podlagi (Turk, Melavc & Korošec, 2004, str. 37). Prav to pa so tudi kakovostne značilnosti računovodskih izkazov (Hočevar, Zaman & Petrovič, 2008, str. 38-39).

Prav tako je potrebno upoštevati pravočasnost računovodskih informacij za odločanje. Le pravočasne informacije so namreč koristne. Seveda pa moramo pri zagotavljanju računovodskih informacij upoštevati tudi stroške njihovega oblikovanja, pri čemer morajo biti ti v sorazmerju z njihovimi koristmi (Turk, Melavc & Korošec, 2004, str. 37). Ob tem SRS (Slovenski inštitut za revizijo, 2006, str. 183) pišejo, da je resnično in pošteno računovodsko informiranje sporočanje zanesljivih in preverjenih dejstev v celoti pa tudi vseh smotnih obvestil in razlag brez kakršnihkoli vnaprejšnjih mnenj in predsodkov. Pri tem je treba uporabnike seznaniti z vsemi potrebnimi razkritji brez kakršnegakoli namena zbujati pri njih dvom in/ali jih zavajati v zmoto. Istočasno pa dodajajo, da ker je pri sprejemanju poslovnih odločitev, posebno izvajalnih, pa tudi pri nadziranju njihovega izvajanja pravočasnost odločilnega pomena, se zaradi varnosti še vedno uporabljajo tudi začasni računovodski podatki in začasne računovodske informacije. Njihova nepopolnost pa tudi netočnost se sicer začasno dopuščata pri poročanju poslovodstvu, vendar ju je treba jasno razkriti.

3. Računovodske informacije za spremljanje uspešnosti organizacije

V današnjem turbulentnem svetu se le težko odločimo, da denar investiramo v vrednostne papirje. Če pa že se, moramo biti prepričani, da je organizacija uspešna. Da lahko opredelimo, da je organizacija uspešna ali ne, moramo poznati sodilo uspešnosti. Se pa ob tem pojavlja vprašanje, kaj je merilo uspešnosti, saj kot pravijo Turk, Kavčič in Kokotec-Novak (2006, str. 729) je organizacija združba več interesnih skupin, ki na uspešnost gleda iz svojega zornega kota. Ne glede na to pa običajno uspešnost organizacije presojava glede na to, kako uspešno je gospodarila. V povezavi s tem lahko rečemo, da presojava, kako menedžment izrablja razpoložljive zmogljivosti in gospodari v dobro lastnikov, saj so ti s svojimi sredstvi omogočili ustanovitev in delovanje organizacije. Sodila uspešnosti so se skozi zgodovino spreminjala.

Sicer pa velja, da je cilje organizacije mogoče meriti z dvema vrstama sodil, in sicer (Turk, Kavčič & Kokotec-Novak, 2006, str. 731):

- **z absolutnimi velikostmi:** njihova pomanjkljivost je, da jih lahko uporabljamo predvsem v času, ne pa tudi v prostoru. Prav tako pa je njihova velikost v veliki meri odvisna od velikosti organizacije, dejavnosti organizacije ...
- **z relativnimi števili.**

3.1 Razvoj kazalnikov in kazalcev za merjenje uspešnosti v slovenskih organizacijah

Delničarji vlagajo sredstva v podjetje z namenom njihovega oplemenitenja. Po domače lahko rečemo, da želijo čim več zaslužiti. To pa v tem primeru pomeni, da želijo čim več dividend. V vsakdanjem življenju tako zelo pogosto slišimo informacije o tem, koliko dobička je posamezna organizacija dosegla v določenem poslovnem obdobju (leto, polletje, četrletje). Vendar pa se moramo zavedati, da dobiček in čisti dobiček ne moreta biti uspeh sama po sebi. Izmeriti ga je treba z vložki, potrebnimi za njegovo doseganje (Turk, Kavčič & Kokotec-Novak, 2006, str. 732). Zato je potrebno za bolj poglobljeno proučevanje uspešnosti organizacije nujno preveriti tudi dobičkonosnost sredstev in dobičkonosnost kapitala, katerih enačbe so v Tabeli 1. Slednji kazalnik je zanimiv predvsem za delničarje, saj jim pokaže, koliko dobička ustreza njihovemu vložku. Ne glede na to, da sta to kazalnika, ki sta za proučevanje uspešnosti z gospodarskega zornega kota dovolj, pa to ni vse. Za pridobitev ocene, ali je organizacija uspešna ali ne, je potrebno določiti tudi velikost teh sodil (Turk, Kavčič & Kokotec-Novak, 2006, str. 732-733).

Tabela 1: Enačbe za izračun dobičkonosnosti sredstev in dobičkonosnosti kapitala

koeficient dobičkonosnosti kapitala = $\frac{\text{dobiček}}{\text{kapital}}$
koeficient dobičkonosnosti sredstev = $\frac{\text{dobiček}}{\text{sredstva}}$

Vir: I. Turk, S. Kavčič, M. Kokotec-Novak, S. Koželj & M. Odar. Finančno računovodstvo, 2004, str. 682-683.

Danes pa se pojavljajo tudi novejša sodila uspešnosti, in sicer (Turk, Kavčič & Kokotec-Novak, 2006, str. 734-735):

- **temeljna moč dobička:** je kazalnik razširjene dobičkonosnosti sredstev, izražen kot razmerje med dobičkom pred obdavčitvijo z vštetimi obrestmi ter vsemi sredstvi;
- **dobiček na delnico in cenovno dobičkovno razmerje:** dobiček na delnico pove, koliko dobička odpade na enoto kapitala. Velikost razmerja med ceno in dobičkom pa pokaže zaupanje delničarjev poslovodstvu;
- **delež dividend v čistem dobičku:** gre za razmerje med celotnim čistim dobičkom, namenjenim za izplačilo dividend navadnim delničarjem, in čistim dobičkom;
- **dividenda na delnico:** kaže vsakoletni sprotni donos navadne delnice, izplačan iz izkazanega vsakoletnega dobička;
- **dividendni donos:** izražen je kot razmerje med dividendo na delnico in tržno ceno delnice;
- **stopnja rasti dobička:** hitreje kot raste dobiček, bolj uspešna naj bi bila organizacija;
- **razmerje med tržno in knjigovodsko vrednostjo delnice oz. kapitala:** udeleženci na trgu imajo svoja pričakovanja glede njihovih denarnih tokov, ki se kažejo v ceni delnice;

- **tržno dodana vrednost:** temelji na predpostavki, da je prednostni cilj organizacije kar največje povečanje vrednosti za delničarje, kar pomeni, da je cilj organizacije enak cilju lastnikov. V korist delničarjev se posluje, ko ravnateljstvo skrbi za čim večjo razliko med tržno vrednostjo kapitala in vrednostjo kapitala, ki so ga lastniki prvotno vložili. In to je tržna dodana vrednost, ki jo izračunamo kot razliko med denarjem, ki bi ga dobili lastniki, če bi organizacijo prodali, in kapitalom, ki so ga vložili, vključno z zadržanim dobičkom.

Poleg predstavljenih sodil pa se vedno pogosteje uporablja tudi sodilo gospodarski dobiček ali gospodarsko dodana vrednost. Ta temelji na predpostavki, da morajo vsi vlagatelji v organizacijo doseči ustrezen dobiček, medtem ko dosedanji kazalniki v večini primerov predpostavljajo, da pripada lastnikom tisto, kar ostane, saj je dobiček izračunan tako, da se kot odbitna postavka od prihodkov upoštevajo tudi obresti, ki so dobiček tistih, ki so posodili svoj denar. In sicer velja, da se gospodarski dobiček od računovodsko izkazanega dobička razlikuje predvsem po dveh pomembnih vidikih (Turk, Kavčič & Kokotec-Novak, 2006, str. 736-736):

- s celotnimi sredstvi organizacije, ki so udeležena v poslovnem procesu, je treba ustvariti več, kot znašajo vse obveznosti do virov dolgoročnega financiranja. Poleg drugih virov financiranja mora gospodarsko uspešna organizacija pokriti tudi strošek lastniškega kapitala, ki je odvisen od dobičkonosnosti alternativnih naložb pri enakem tveganju;
- gospodarski dobiček izraža uspešnost osnovne poslovne dejavnosti, ne upošteva pa naključnih in občasnih prihodkov. Samo tako opredeljeni dobiček dolgoročno povečuje tržno vrednost delnice kot enote lastniškega kapitala.

Vse predstavljene informacije pa lahko sedANJI in potencialni vlagatelji dobijo v poročilih organizacij, med katerimi v nadaljevanju podrobneje predstavljAM letno poročilo.

4. Letno poročilo

Knjigovodska poročila se lahko sestavljajo za posamezne poslovne aktivnosti, za posamezne organizacijske dele podjetja ali pa za podjetje kot celota. Računovodsko poročilo za podjetje kot celota se konča z računovodskimi izkazi (Hočevar, Zaman & Petrovič, 2008, str. 226-227), med katerimi naj izpostavim zlasti bilanco stanja in izkaz poslovnega izida.

Računovodski izkazi skupaj s pojasnili sestavljajo letno računovodsko poročilo. To skupaj s poslovnim poročilom sestavlja letno poročilo podjetja, ki je prvenstveno namenjeno obveščanju lastnikov o uspešnosti poslovanja podjetja v preteklem poslovnem letu (Hočevar, Zaman & Petrovič, 2008, str. 227). Namen letnega poročila je torej dajati informacije o finančnem položaju, uspešnosti in spremembi finančnega položaja organizacije, ki so koristne

za širok krog uporabnikov pri njihovem odločanju (Turk, Kavčič, Kokotec-Novak, Koželj, & Odar, 2004, str. 715). Kot že v predhodnih poglavjih predstavljeno je teh več.

Računovodska poročila so lahko obdobjna računovodska poročila ali občasna računovodska poročila. Prva organizacije uporabnikom predlagajo v določenih časovnih presledkih, pri čemer ta vsebujejo ustaljene računovodske podatke oz. informacije, ki se nanašajo na obračunska obdobja. Občasna računovodska poročila pa se jim predlagajo v časovnih presledkih, ki niso določeni ter vsebujejo računovodske podatke oz. informacije za posebne namene (Turk, Kavčič, Kokotec-Novak, Koželj, & Odar, 2004, str. 717). Na tem mestu bom predstavila samo ključne lastnosti letnega poročila.

Letno poročilo je osnovni dokument, s katerim poslovodstvo družbe, ki je tudi odgovorno za pravočasno in pravilnost izkazov in poslovnih poročil (Turk, Kavčič, Kokotec-Novak, Koželj, & Odar, 2004, str. 720), informira uporabnike računovodskih izkazov o doseženih rezultatih poslovanja, finančnem položaju podjetja, vseh pomembnih dogodkih v preteklem obdobju, z načrti za prihodnost, nevarnostmi in morebitnimi tveganji, s katerimi se podjetje sooča oz. jih pričakuje pri poslovanju v prihodnje (Zalar, 2002, str. 21).

Zakon o gospodarskih družbah (Ur. list RS št. 65/2009; v nadaljevanju ZGD-1) pravi, da je letno poročilo družb sestavljeno iz:

- bilance stanja,
- izkaza poslovnega izida,
- izkaza denarnih tokov,
- izkaza gibanja kapitala,
- priloge s pojasnili k izkazom, in
- poslovnega poročila.

Temeljni računovodski izkazi in njihova pojasnila skupaj predstavljajo računovodsko poročilo. Slovenski računovodski standardi (2006, str. 184) ga definirajo kot skupek sporočil, ki vsebujejo ocene, pojasnila in razlage predračunskih in obračunskih podatkov.

Kljub vsem zakonom pa se zdi, da so podatki in informacije lahko subjektivni. Tako se pojavljajo nekateri dvomi oz. priporočila, ki bi lahko poročila družb naredili bolj kakovostne. Nekatero te dvome prikazujem v nadaljevanju.

4.1 Realnost računovodskih informacij

Cilja računovodstva sta torej zlasti, da nudi uporabnikom informacije o preteklem poslovanju podjetja in da oblikuje informacije, potrebne za poslovno odločanje. Pri doseganju prvega cilja računovodstva sodelujejo poleg knjigovodstva še računovodsko nadziranje, računovodsko proučevanje oz. analiziranje in računovodsko informiranje (Milost, 2007,

str. 209). Računovodstvo lahko zagotavlja pravo in realno sliko o poslovanju podjetja le (Milost, 2007, str. 209):

- če bilanca stanja vsebuje podatke o vseh sredstvih, s katerimi podjetje razpolaga, in vseh njegovih obveznostih do virov sredstev v določenem trenutku in
- če bilanca poslovnega izida vsebuje podatke o vseh odhodkih in prihodkih in s tem tudi o celotnem poslovnem izidu podjetja v obračunskem obdobju.

Kljub vsemu temu pa se danes postavlja vprašanje, ali so računovodski izkazi podjetij realni. Gre namreč za znano dejstvo, da klasično računovodstvo ne razmejuje naložb v zaposlene med stroške v celotni dobi njihove koristnosti, ampak te zneske v celoti izkazuje med stroški že ob njihovem nastanku. Tovrstno evidentiranje pa utemeljuje z doslednim upoštevanjem računovodskega načela previdnosti pri bilanciranju. Ključna predpostavka omenjenega pristopa je v dejstvu, da so naložbe v zaposlene zelo tvegane. Na drugi strani pa so naložbe v zaposlene v nekaterih podjetjih zelo velike in zato njihovo takojšnje upoštevanje med stroški pomembno vpliva na premoženjsko in finančno stanje podjetja ter na njegovo poslovno uspešnost (Milost, 2007, str. 228). Morebitno upoštevanje človeških zmožnosti bi lahko vplivalo tako na ravnanje z zaposlenimi kot tudi na poslovodno in finančno računovodstvo. Poslovodno računovodstvo namreč oblikuje računovodske informacije, ki so pomembne za poslovno odločanje. Prav tako pa bi to vplivalo na zunanje poročanje podjetij, pri čemer (Milost, 2007, str. 229-230) poudarja, da bodo tovrstne informacije najprej samo del zunajbilančne evidence, kasneje pa bodo ti podatki obvezna sestavina računovodskih izkazov. To pa pomeni, da bo sprejemanje odločitev v zvezi s podjetjem lažje, saj bodo uporabniki posedovali podatke o najpomembnejši prvini poslovnega procesa. Zato se bom v nadaljevanju omejila samo na informacije, ki jih podjetja, predvsem Krka, d.d., posreduje danes po veljavni slovenski zakonodaji.

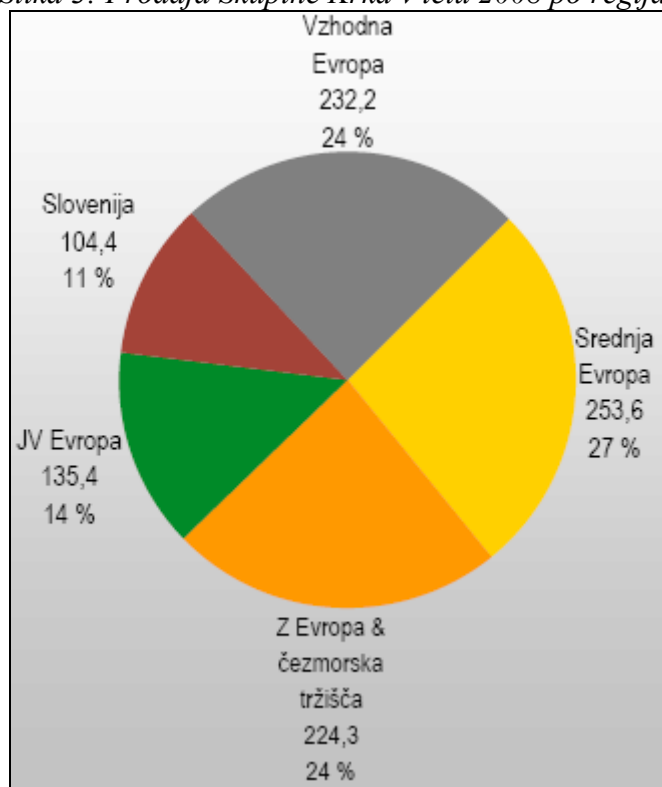
5. Podjetje Krka, d.d.

Krka je eno od vodilnih generičnih farmacevtskih podjetij v Evropi z več kot 50-letnimi izkušnjami. Osredotočeni so na ponudbo generičnih zdravil na recept (Rx), ki jih tržijo pod lastnimi blagovnimi znamkami (Krka, d. d., 2009b, str. 1). Skupino Krka poleg obvladujoče družbe Krka, d. d., Novo mesto sestavljajo odvisne družbe v Sloveniji in tujini. Skupina se ukvarja z razvojem, proizvodnjo, trženjem in prodajo izdelkov za humano uporabo (zdravila na recept, izdelki za samozdravljenje in kozmetični izdelki), veterinarskih izdelkov in zdraviliško-turističnih storitev. Proizvodnja izdelkov poteka v Sloveniji, na Poljskem, v Ruski federaciji, na Hrvaškem in v Nemčiji, ostale odvisne družbe zunaj Slovenije pa se ukvarjajo s trženjem in/ali prodajo izdelkov (Krka, d. d., 2009a, str. 3).

Skupina Krka je v letu 2008 prodajo povečala za 22 % in dosegla 950 milijonov EUR, ustvarila pa je 156 milijonov EUR dobička. Za leto 2009 pa predvidevajo povečati prodajo na 1.062 milijonov EUR in tako doseči skoraj 12-odstotno rast. Leta 2008 so največje stopnje

rasti dosegli na zahodnoevropskih trgih ter na tradicionalnih trgih Srednje in Vzhodne Evrope. V Zahodni Evropi in na čezmorskih trgih, ki vrednostno predstavljajo že 24 % prodaje, so prodajo povečali za 39 %, medtem ko je rast v Vzhodni in Srednji Evropi znašala 27 oziroma 25 %. Navedene regije so s približno enakimi deleži skupaj predstavljale dobre tri četrtine vse prodaje skupine Krka, kar prikazuje tudi Slika 3. Ob tem povejmo, da največji posamični trg, ki je hkrati ključni trg v Vzhodni Evropi, ostaja Ruska federacija, kjer so s 158 milijoni EUR prodanih izdelkov dosegli 30-odstotno rast (Krka, d. d., 2009a, str. 11).

Slika 3: Prodaja Skupine Krka v letu 2008 po regijah

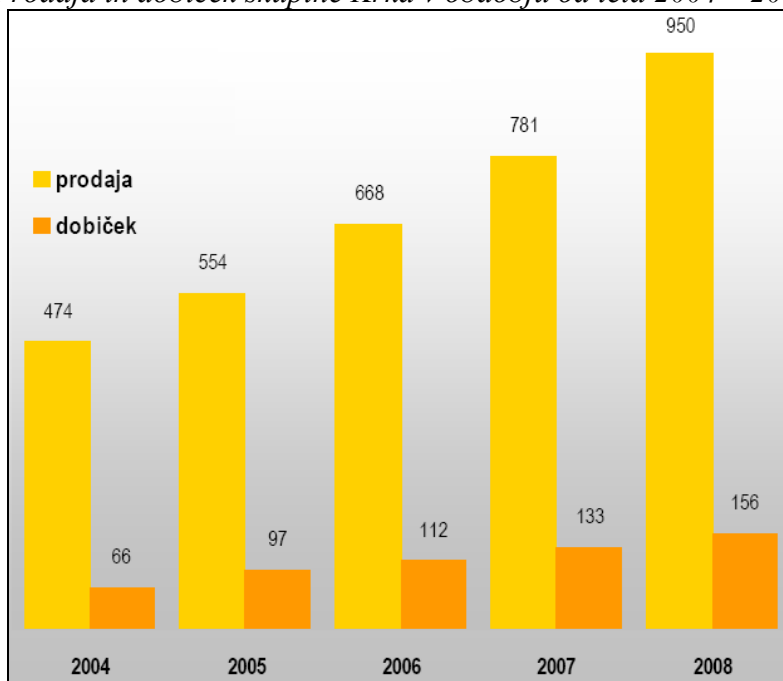

Vir: Krka, 2009b, Predstavitev, maj 2009, str. 2.

Povejmo tudi, da je Krka na Poljskem, ki je Krkin ključni trg v Srednji Evropi, lani prejela nagrado poslovni gepard za najbolj dinamično podjetje, saj so svojo prodajo povečali za skoraj 28 % (Krka, d. d., 2009a, str. 11).

Svojo pozicijo je Krka okrepila tudi v Sloveniji, kjer so kljub zniževanju cen zdravil dosegli 3-odstotno rast. Ker se v Krki zavedajo, da so za dolgoročno rast prodaje in dobičkonosnost pomembni novi izdelki, je Krka tudi v letu 2008 veliko sredstev namenila raziskavam in razvoju, kar ji omogoča, da je z nekaterimi izdelki prvi generični ponudnik na trgu. Tako so pridobili prve registracije za 21 novih izdelkov, skupaj pa so na različnih trgih pridobili kar 637 registracij. Plod raziskav in znanja je tudi 30 novih izumov, ki so jih patentirali v letu 2008 (Krka, d. d., 2009a, str. 11).

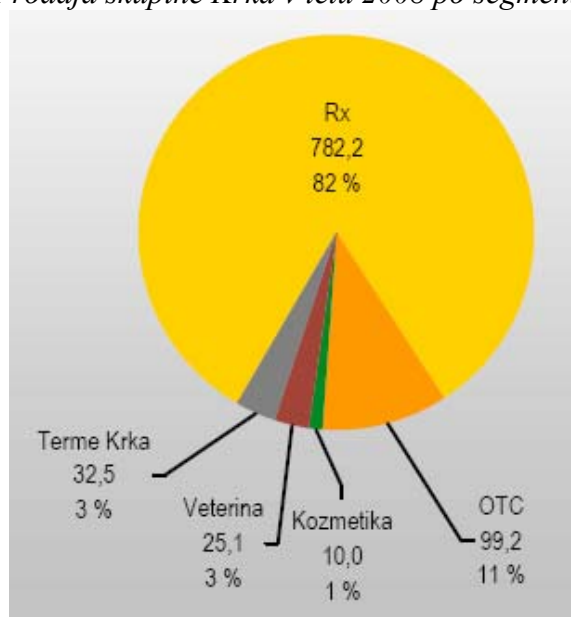
Slika 4: Prodaja in dobiček skupine Krka v obdobju od leta 2004 – 2008 v mio €

Vir: Krka, 2009b, Predstavitev, maj 2009, str. 2.

Kot vidimo iz Slike 4 je skupina Krka v letu 2008 ustvarila za 950 milijonov prometa. In sicer če pogledamo strukturo prihodkov glede na segmente, vidimo, da največji delež prodaje ustvari z zdravili na recept. Njihov delež v skupni prodaji se leto za letom povečuje. Kot vidimo iz Slike 5 so leta 2008 prodali za 782 milijonov EUR zdravil na recept (82 % prodaje), kar pomeni, da so zgolj s to skupino izdelkov dosegli prodajo skupine Krka iz leta 2007. Pomemben prispevek k celovitosti ponudbe prinašajo izdelki za samozdravljenje, ki so z 99 milijoni EUR dosegli skoraj 11 % prodaje, ter kozmetični in veterinarski izdelki. Prav tako pa promet ustvarjajo še z zdraviliško-turističnimi storitvami (Krka, d. d., 2009a, str. 11).

Slika 5: Prodaja skupine Krka v letu 2008 po segmentih v mio €

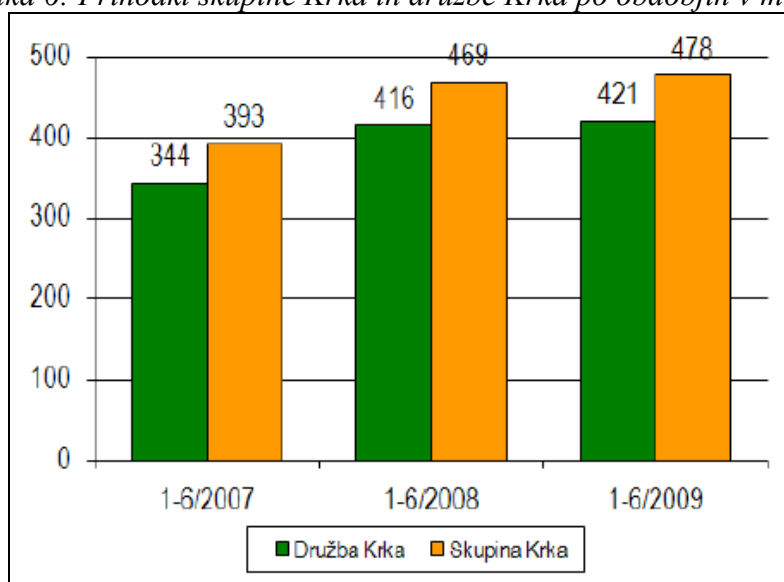

Vir: Krka, 2009b, Predstavitev, maj 2009, str. 2.

Finančna kriza, ki je povzročila velik padec tečajev delnic na borzah, je pustila posledice tudi na delnici Krke. Vodstvo podjetja ob tem opozarja, da je dejavnost, v kateri posluje Krka, manj občutljiva za gospodarske cikle kot nekatere druge, in da je zaradi uspešnega poslovanja in nizke zadolženosti skupina Krka visoko likvidna, stroški dolžniškega financiranja pa predstavljajo le majhen delež dobička iz poslovanja (Krka, d. d., 2009a, str. 11).

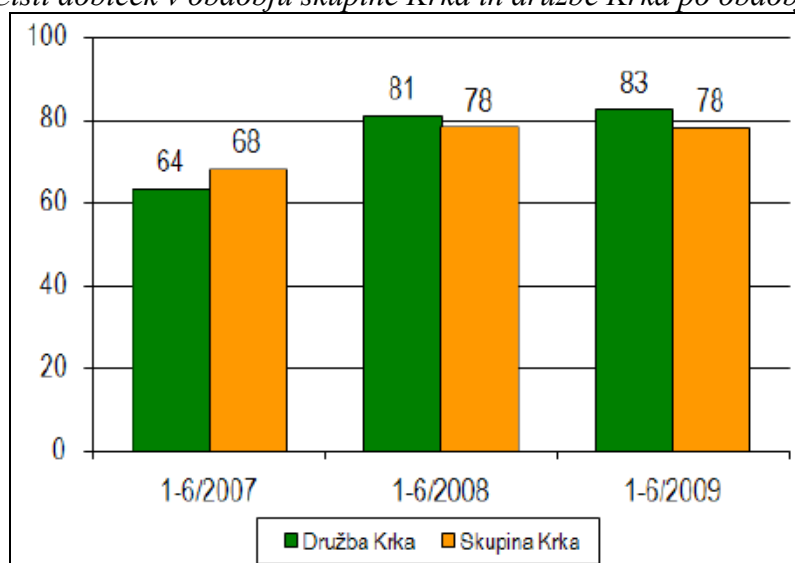
V prvem polletju leta 2009 pa skupina Krka prodala za 477,8 milijona EUR, družba Krka pa za 420,8 milijona EUR izdelkov in storitev, kar na ravni skupine predstavlja 2-odstotni porast glede na predhodno leto. Spodbuden je tudi podatek o dobičku iz poslovanja. Taj za skupino Krka znašal 117,5 milijona EUR in je bil za 6 % večji kot v enakem obdobju lani. Se pa je glede na predhodno lansko leto znižal za družbo Krka, in sicer za 4 % (Krka, d. d., 2009c, str. 3). Bolj podrobni podatki pa so vidni iz Slike 6 in Slike 7.

Slika 6: Prihodki skupine Krka in družbe Krka po obdobjih v mio €

Vir: Krka, d. d., 2009c, str. 8.

Slika 7: Čisti dobiček v obdobju skupine Krka in družbe Krka po obdobjih v mio €

Vir: Krka, d. d., 2009c, str. 8.

To so le nekateri splošni podatki o skupini Krka, ki so za delničarje, tako trenutne kot tudi potencialne, še kako pomembni. V nadaljevanju pa predstavljam predvsem podatke o sami delnici in z njim povezanim dobičkom.

6. Informacije za delničarje in o delničarjih v podjetju Krka, d. d.

6.1 Delnice in delničarji podjetja Krka, d. d.

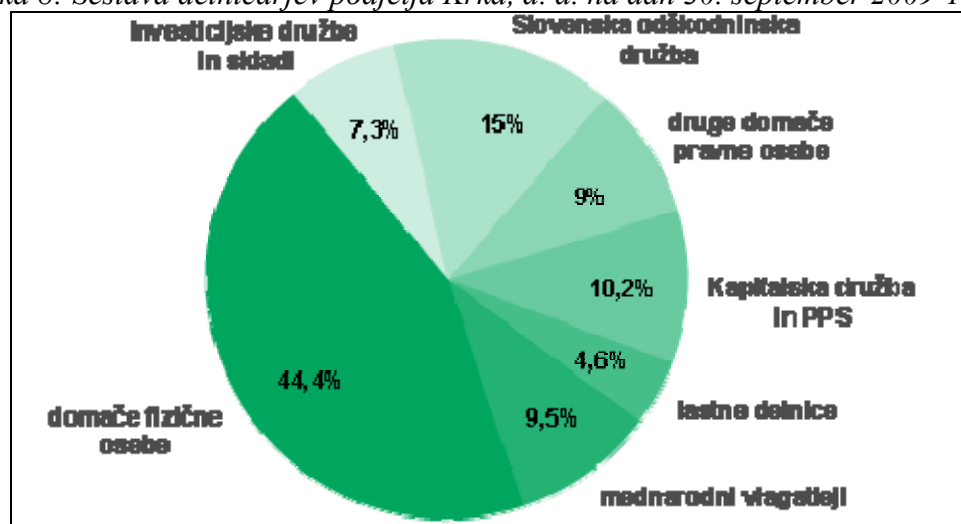
Krka, d. d., Novo mesto je ob lastninjenju izdala 3.542.612 navadnih, imenskih delnic, ki niso bile razdeljene na razrede. Poznejših izdaj delnic ni bilo. Nominalna vrednost delnice je znašala 16,69 EUR (4.000 SIT). V postopku lastninjenja je bilo izdanih več vrst delnic z različnimi oznakami, pozneje pa so bile vse delnice spremenjene v delnice z isto oznako (Podatki o delnici, 2009).

Od 22. decembra 1998 imajo vse Krkine delnice oznako KRKG, ki je tudi veljavna koda pri trgovanju z delnicami na Ljubljanski borzi. Od tega datuma dalje so vse delnice prosto prenosljive in kotirajo v borzni kotaciji A Ljubljanske borze. Pri čemer velja omeniti še, da so delnice izdane v nematerializirani obliki (Podatki o delnici, 2009).

Druga stvar, ki jo je v povezavi z delnicami podjetja Krka, d.d. nujno potrebno povedati je, da je bila v začetku septembra 2007 izvedena cepitev delnic v razmerju 1 : 10, kar pomeni delitev ene delnice na deset novih delnic. Od 3. 9. 2007 se trguje s povečanim številom Krkinih delnic (Podatki o delnici, 2009). Preden pogledamo še strukturo delničarjev povejmo, da je razlog za cepitev delnic v dejstvu, da je bila ob cepitvi vrednost Krkine delnice na borzi okoli 1.000 evrov, kar je bilo za fizične osebe, ki predstavljajo največjo skupino vlagateljev v Krkine delnice, veliko. Povprečna neto plača v Sloveniji je bila namreč nižja od cene ene Krkine delnice. Tako posameznik, ki je privarčeval 500 evrov in se je odločil prihranek vložiti v Krkine delnice, tega ni mogel storiti, saj ni mogel kupiti polovice delnice. S cepitvijo delnic so na ta način želeli pridobiti nove vlagatelje, hkrati pa so vlagateljem omogočili lažje upravljanje z naložbami v naše delnice (Cepitev delnic, 2009).

Iz Slike 6 je razvidno, da največji delež med delničarji predstavljajo domače fizične osebe (44,4 % na dan 30. september 2009 in 43,8 % na dan 31. december 2008). Temu pa sledi Slovenska odškodninska družba s 15-odstotnim deležem (Sestava delničarjev, 2009).

Slika 8: Sestava delničarjev podjetja Krka, d. d. na dan 30. september 2009-11-09

Vir: Sestava delničarjev, 2009.

Iz Tabele 2 pa so razvidni tudi deset največjih delničarjev, in sicer po odstotkih delnice, ki jih imajo v lasti ter državi izvora.

Tabela 2: Največji delničarji podjetja Krka, d. d. na dan 30. september 2009-11-09

	Delničar	Kraj	Država	Št. delnic	Delež v %
1.	SLOVENSKA ODŠKODNINSKA DRUŽBA, D.D.	Ljubljana	Slovenija	5.312.070	14,99
2.	KAPITALSKA DRUŽBA, D.D.	Ljubljana	Slovenija	3.493.030	9,86
3.	NEW WORLD FUND INC	Los Angeles	ZDA	835.400	2,36
4.	NFD 1 DELNIŠKI INVESTICIJSKI SKLAD D.D.	Ljubljana	Slovenija	548.814	1,55
5.	LUKA KOPER, D.D.	Koper - Kapodistria	Slovenija	433.970	1,23
6.	UNICREDIT BANK AUSTRIA AG	Dunaj	Avstrija	428.756	1,21
7.	ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D.	Ljubljana	Slovenija	388.300	1,10
8.	DELNIŠKI VZAJEMNI SKLAD TRIGLAV STEBER I	Ljubljana	Slovenija	379.998	1,07
9.	MARIFARM D.O.O.	Maribor	Slovenija	225.000	0,64
10.	BANKA CELJE D.D.	Celje	Slovenija	218.655	0,62
	SKUPAJ			12.263.993	34,62

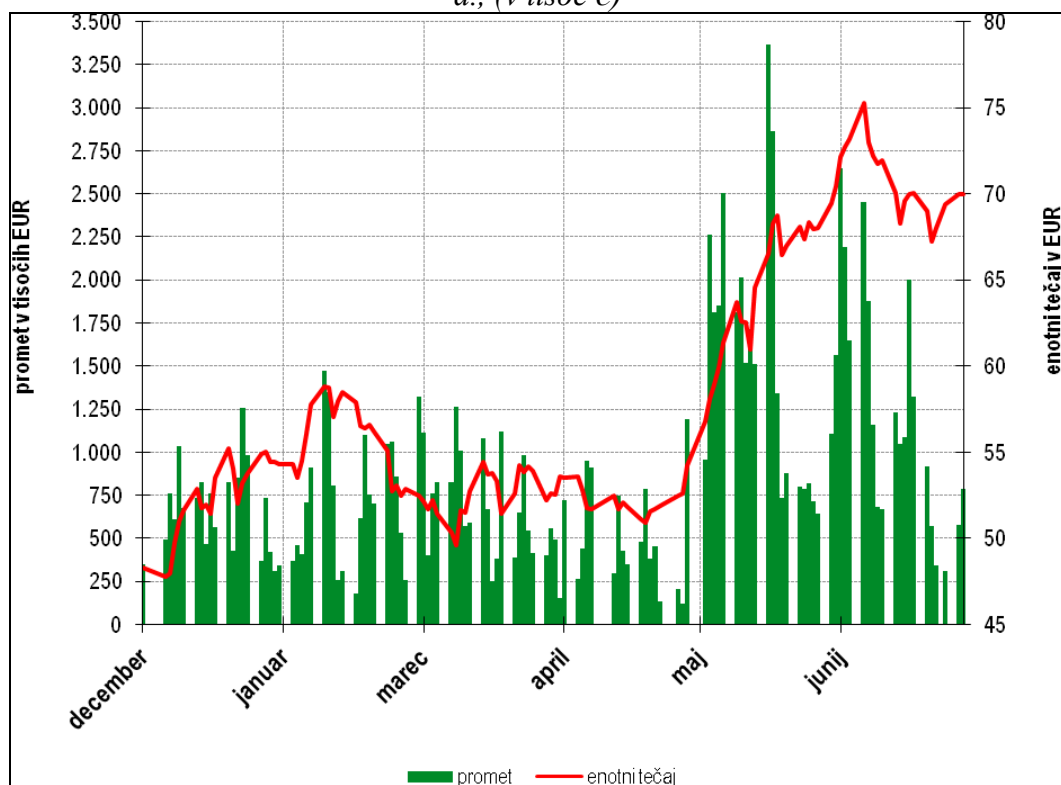
Vir: Sestava delničarjev, 2009.

Bolj kot samo število delničarjev in konkretni podatki o samih delničarjih so za trenutne in tudi za potencialne delničarje pomembni podatki o ceni delnice, dobičku in dividendah. Podatki o tem za delnice podjetja Krka, d. d., predstavljam v naslednjem poglavju.

6.2 Delnice podjetja Krka, d. d., skozi čas

Naj za začetek podam nekaj spodbudnih informacij. Kljub dejstvu, da v svetu še vedno ni zaznati konca krize je podjetje Krka prvo polletje leta 2009 zaznamovala ponovna krepitev tečaja Krkine delnice (Slika 9), število vlagateljev pa je preseglo 80.000. Konec junija 2009 je tako Krka imela 80.811 delničarjev, kar je za 5 % več kot konec leta 2008 (Krka, d. d., 2009c, str. 22). Vse to pa je pozitiven signal za delničarje.

Slika 9: Gibanje tečaja delnice podjetja Krka, d. d., (v €) in promet z delnico podjetja Krka, d. d., (v tisoč €)

Vir: Krka, d. d., 2009c, str. 24.

Delničarje pa ne zanima samo trenutno stanje, ampak se zelo radi za orientacijo ozrejo tudi nekoliko nazaj. Tako v nadaljevanju predstavljam gibanje tečaja delnice skozi zadnje petletno obdobje. Prav tako pa so prikazani tudi izračuni kazalnikov poslovanja (Tabela 3 na naslednji strani).

Tabela 3: Nekateri številčni podatki o delnici podjetja Krka, d. d.

Podatek Datum	31.12. 2004	31.12. 2005	31.12. 2006	31.12. 2007	31.12. 2008
enotni tečaj delnice v EUR	35,24	42,72	78,48	124,29	48,27
knjigovodska vrednost delnice v EUR**	11,44	13,54	16,12	19,22	22,11
čisti dobiček na delnico v EUR*	1,93	2,88	3,30	3,92	4,61
koeficient P/E (tržna cena/čisti dobiček na delnico)	18,3	14,9	23,8	31,7	10,5
bruto dividenda na delnico v EUR	0,584	0,689	0,800	0,910	1,05
Enotni tečaj/knjigovodska vrednost delnice (TV/KV)	3,08	3,16	4,87	6,47	2,18
tržna kapitalizacija v milijonih EUR	1.248	1.514	2.780	4.403	1.710

Opombe:

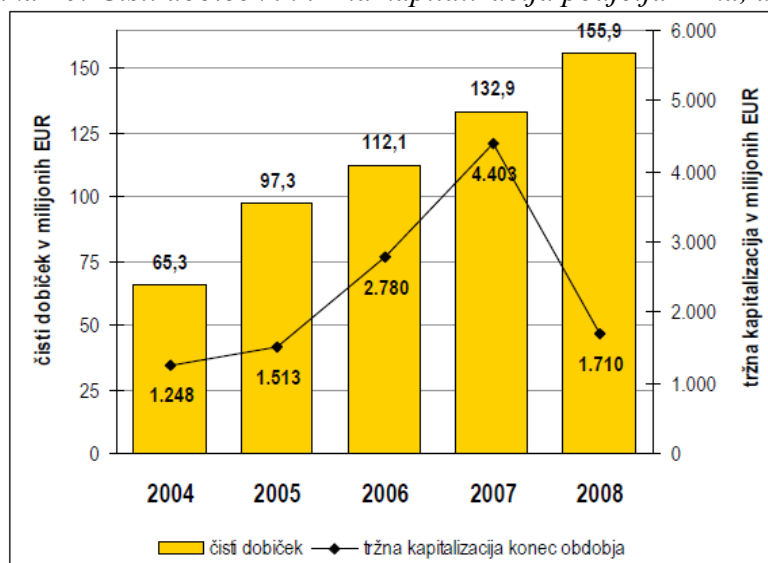
*čisti dobiček večinskih lastnikov skupine Krka / povprečno število izdanih delnic v obdobju brez lastnih delnic

** kapital na dan 31.12 / skupno število izdanih delnic

Vir: Podatki o delnici, 2009; Krka, 2009a. str. 2.

Iz tabele se lepo vidi gibanje tečaja delnice, iz trenda katerega se »lepo« odraža že velikokrat omenjena finančna kriza. Slednja se odraža tudi na Sliki 10, kjer za še bolj jasno gibanje tečaja slednjega grafično predstavljam za zadnji dve leti. Prav tako pa je v proučevanem obdobju nihala tudi tržna kapitalizacija, ki je iz 4.403 milijone € na dan 31.12.2007 na dan 31.12.2008 padla samo na 1.710 milijonov € oz. za kar 61 %. Seveda spet posledica finančne krize in vsesplošnega nezaupanja v finančne trge. Gibanje slednjega prikazuje tudi Slika 10.

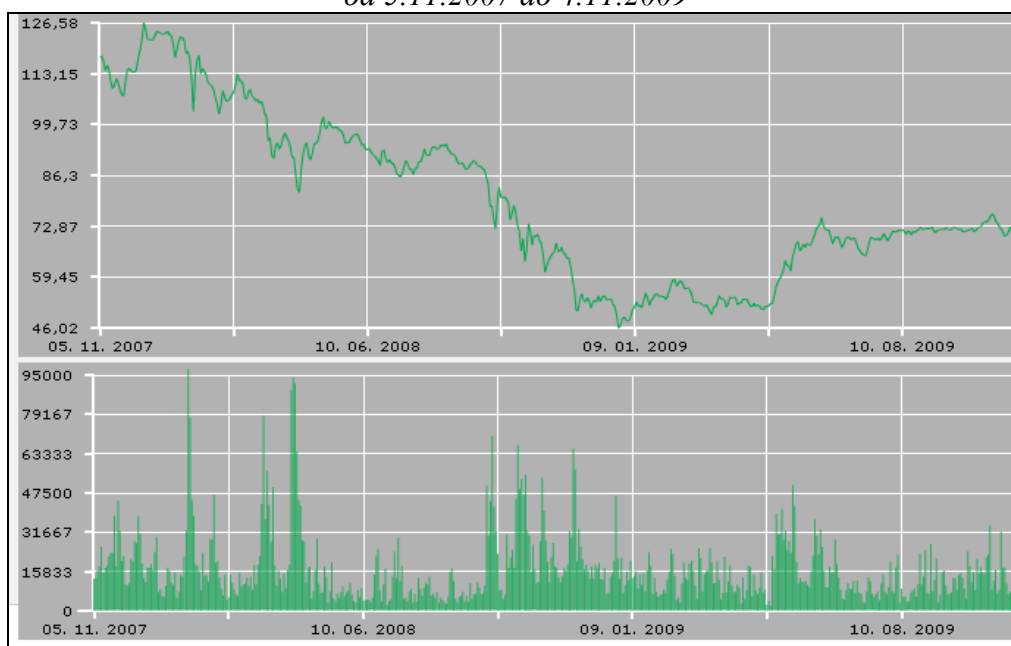
Slika 10: Čisti dobiček in tržna kapitalizacija podjetja Krka, d. d.

Vir: Krka, d. d., 2009a. str. 1.

Ne glede na izrazito nihanje tečaja delnice ter tudi tržne kapitalizacije delnice pa vidimo, da čisti dobiček na delnico skozi celotno obdobje raste in na dan 31.12.2008 znaša 4,61 €/delnico. Prav tako pa raste tudi dividenda na delnico. Krka torej sledi strategiji stabilne rasti dividend. Izplačuje jih enkrat na leto, izplačevati pa jih začne praviloma 60 dni po zasedanju redne skupščine delničarjev, na kateri delničarji odločajo o predlagani višini dividend za preteklo poslovno leto (Dividende, 2009).

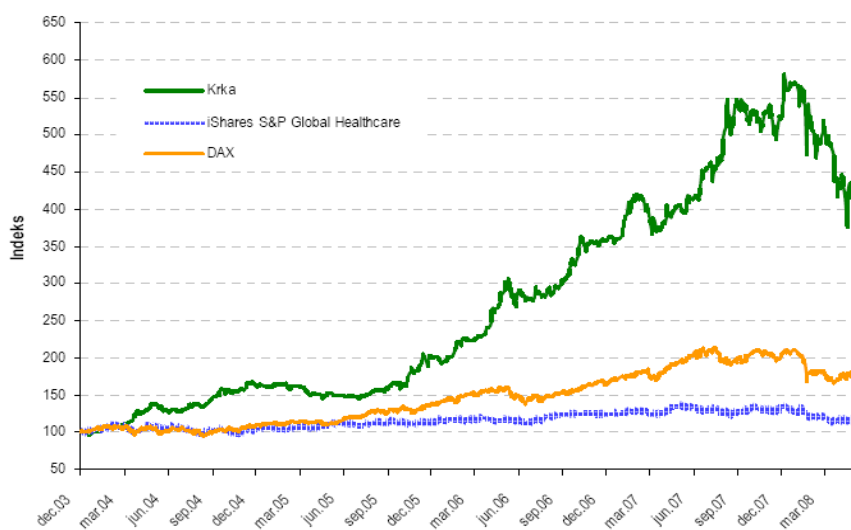
Slika 11: Gibanje tečaja delnice podjetja Krka, d. d., in promet z delnico v obdobju od 5.11.2007 do 4.11.2009

Vir: Trgovanje z delnico, 2009.

Za primerjavo samega gibanja tečaja delnice podjetja pa prilagam tudi gibanje slednjega glede na primerljive indekse (Slika 11).

Slika 12: Gibanje tečaja delnice podjetja Krka, d. d., glede na primerljive indekse v obdobju od decembra 2003 do marca 2008

Vir: Krka, d. d., 2009c, str.2.

6.3 Kazalniki poslovanja podjetja Krka, d. d.

V teoriji smo predstavili, da različne skupine uporabnikov računovodskih informacij zanimajo različni podatki. Podjetje mora tako v svojih poročilih podati širok spekter informacij, pri čemer mora paziti, da so podatki resnični.

Za delničarje je tako zanimiv predvsem kazalniki gospodarnosti. Med njimi tako podajam podatke za dobičkonosnost kapitala in dobičkonosnost sredstev podjetja Krka, d. d. (Tabela 4).

Tabela 4: Kazalniki poslovanja za podjetje Krka, d. d., v obdobju od leta 2004 do 2008

Kazalnik Datum	2004	2005	2006	2007	2008
Čisti dobiček v prihodkih od prodaj (ROS)	13,8 %	17,6 %	16,8 %	17,0 %	16,4 %
Delež EBIT v prihodkih od prodaje	16,4 %	21,7 %	22,6 %	23,5 %	24,9 %
Delež EBITDA v prihodkih od prodaje	25,5 %	30,0 %	29,8 %	30,8 %	32,5 %
Donosnost kapitala (ROE)*	17,4 %	22,0 %	21,3 %	21,2 %	21,3 %
Donosnost sredstev (ROA)**	10,5 %	13,5 %	13,4 %	13,3 %	13,0%
Obveznosti / kapital	0,602	0,644	0,540	0,647	0,623
Delež izdatkov za razvoj in raziskave v prihodkih od prodaje	7,3 %	7,2 %	7,9 %	7,6 %	8,9 %

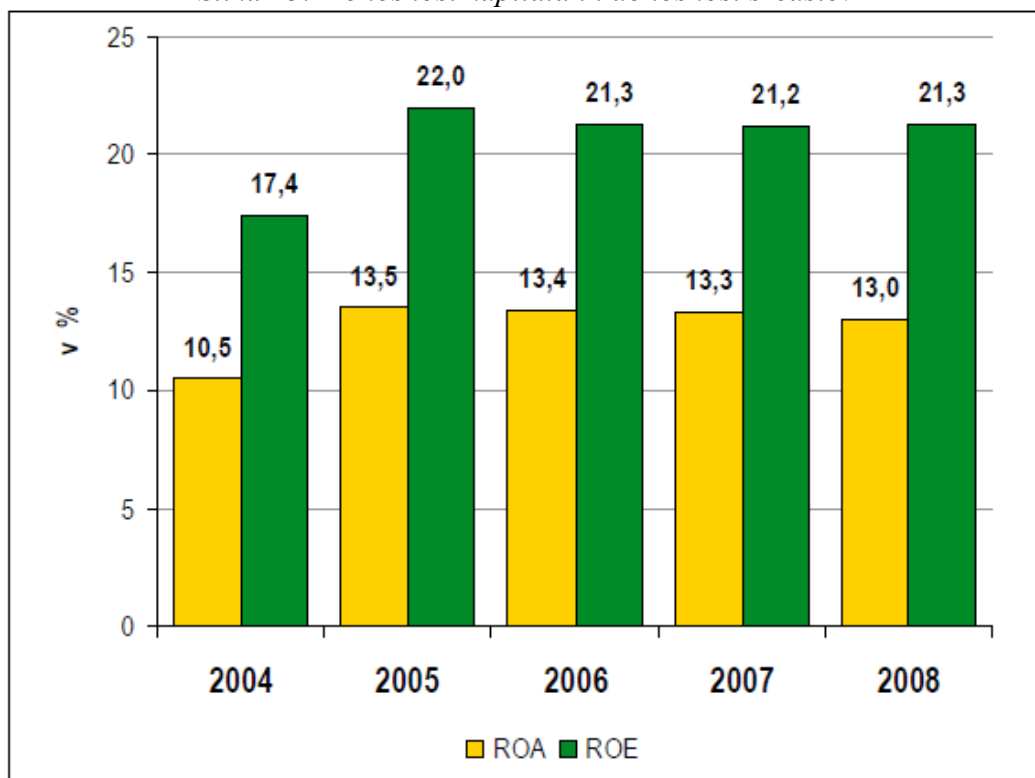
* čisti dobiček/povprečno stanje lastniškega kapitala v obdobju

** čisti dobiček/povprečno stanje sredstev v obdobju

Vir: Krka, d. d., 2009a, str. 2

Tako iz gornje tabele kot tudi iz Slike 13 vidimo, da se je donosnost kapitala v zadnjem letu glede na predhodno leto nekoliko povečala, medtem ko se je donosnost sredstev nekoliko zmanjšala (0,3 odstotne točke).

Slika 13: Donosnost kapitala in donosnost sredstev

Vir: Krka, d. d., 2009a, str. 1.

Podatki o poslovanju podjetja v prvem polletju leta 2009 kažejo, da je delež čistega dobička v prodaji skupine Krka znašal 16,3 % (družbe Krka 19,7 %), delež dobička iz poslovanja v prodaji 24,6 % (24,9 %) in delež dobička iz poslovanja pred amortizacijo (EBITDA) v prodaji 32,4 % (31,7 %). Donosnost kapitala (ROE) za skupino je bila 19,0 % (za družbo 19,7 %), donosnost sredstev (ROA) pa 12,2 % (13,3 %) (Krka, d. d., 2009c, str. 10).

Poleg teh posebej izpostavljenih informacij pa delničarje zanimajo tudi podatki o investiranju, o vlaganjih v raziskave in razvoj, saj so prav te pogoj, da bo podjetje v konkurenci lahko preživel in se tudi razvijalo. Prav tako pa so pomembni podatki o vlaganju v zaposlene ter za farmacevtska podjetja tudi podatki o morebitnih tožbah iz naslova kršitev patentnih pravic. Vsi ti podatki lahko ključno vplivajo na poslovanje podjetja v prihodnosti in s tem na odločitve delničarjev, zato so podatki o tem objavljeni tudi na spletni strani borze.

Sklep

V današnjem času, ko so spremembe del našega vsakdana, si življenja brez ažurnih in točnih informacij ne moremo predstavljati. Prav te so namreč temelj vsakih odločitev posameznika kot tudi podjetij. Poslovanje podjetja tako proučujejo različne skupine ljudi, ki so tako ali drugače povezani s podjetjem. V prvi vrsti je potrebno tu omeniti poslovodstvo podjetja in vse poslovne partnerje, ki kakor koli prihajajo v stik s podjetjem, torej kupce, dobavitelje, državo in druge institucije. Ob vsem tem pa ne smemo pozabiti na trenutne in potencialne delničarje, ki vedno bolj pozorno spremljajo poslovanje podjetij.

Dejstvo namreč je, da se tudi majhni delničarji, po trenutni finančni in gospodarski krizi, zavedajo pomena računovodskih informacij. Za sprejemanje svojih odločitev pa potrebujejo ustrezne informacije. Le-te lahko dobijo preko poročil podjetja. Ta so lahko letna, polletna, četrtna ali celo mesečna. Pač odvisno od politike poročanja podjetij. V primeru podjetja Krka, d.d., lahko ugotovimo, da so ta četrtna. Seveda pa je daleč najbolj obsežno letno poročilo, ki je javno objavljeno na spletni strani podjetja. To je temeljni dokument, s katerim se podjetje predstavi javnosti. Kot smo videli v predhodnih poglavjih v njem, poleg računovodskih informacij, v okviru računovodskega poročila posreduje tudi druge informacije o poslovanju, ki so del poslovnega poročila. Podjetje namreč poskuša preko besedila in grafičnih ponazoritev predstaviti svoje dosedanje dosežke pa tudi vizijo in cilje za prihodnost.

A za konec povejmo, da ne glede na to, da podjetja posredujejo informacije o svojem preteklem poslovanju kot tudi o ciljih v prihodnosti, to ni vedno dovolj za sprejemanje ustreznih odločitev, predvsem kar se nakupa delnic tiče. Predvsem zadnja dogajanja na trgu kažejo, da je potrebna tudi določena mera sreče. Iz dogajanja namreč lahko razberemo, da se investitorji ne obnašajo vedno racionalno in glede na razpoložljive informacije posameznih podjetij, ampak sledijo trgu. Razlogov za to je lahko več, od neznanja do strahu. Sem pa v nalogi kljub temu predstavila ključne kazalnike, ki lahko posameznemu trenutnemu ali potencialnemu investitorju pomagajo sprejeti odločitev o nakupu oz. prodaji delnic podjetja Krka, d.d..

Literatura in viri

1. *Cepitev delnic.* (2009). Najdeno 15. oktobra 2009 na spletnem naslovu <http://www.krka.si/sl/za-vlagatelje/informacije-za-vlagatelje/podatki-o-delnici/cepitev-delnic>
2. *Dividende.* (2009). Najdeno 04. novembra 2009 na spletnem naslovu <http://www.krka.si/sl/za-vlagatelje/informacije-za-vlagatelje/dividende>
3. Hočevar, M. (2009). *Stroškovno računovodstvo iz drugih zornih kotov.* Najdeno 15. septembra 2009 na spletnem naslovu www.rra-mura.si/seminar/obv-08/Hocevar-stroskovno%20racunovodstvo.doc
4. Hočevar, M., Zaman, M. & Petrovič, J. K. (2008). *Osnove računovodstva gospodarskega in javnega sektorja.* Ljubljana: Fakulteta za upravo.
5. Koletnik, F. (2006). *Proučevanje (analiziranje) računovodskih izkazov.* Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.
6. Krka, d. d. (2009a). *Letno poročilo 2008.* Novo mesto: Krka, d. d.
7. Krka, d. d. (2009b, maj). *Predstavitev.* Novo mesto: Krka, d. d. Najdeno 15. oktobra 2009 na spletnem naslovu <http://www.krka.si/media/bin?bin.id=2200>
8. Krka, d. d. (2009c). *Nerevidirano poročilo o poslovanju skupine Krka in družbe Krka, d. d., Novo mesto za prvo polletje 2009.* Novo mesto: Krka, d. d.
9. Milost, F. (2007). *Računovodstvo človeških zmožnosti: zakaj klasične bilance ne kažejo prave slike o premoženjskem in finančnem stanju podjetij in njihovi uspešnosti?* Koper: Fakulteta za management.
10. *Podatki o delnici.* (2009). Najdeno 15. oktobra 2009 na spletnem naslovu <http://www.krka.si/sl/za-vlagatelje/informacije-za-vlagatelje/podatki-o-delnici>
11. *Sestava delničarjev.* (2009). Najdeno 15. oktobra 2009 na spletnem naslovu <http://www.krka.si/sl/za-vlagatelje/sestava-delnicarjev>
12. Slovenski inštitut za revizijo. (2006). *Slovenski računovodski standardi 2006.* Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
13. *Trgovanje z delnico.* (2009). Najdeno 04. novembra 2009 na spletnem naslovu http://www.krka.si/sl/za-vlagatelje/trgovanje-z-delnico/graph?stock_date_first=04.11.2007&stock_date_last=04.11.2009
14. Turk, I., Melavc, D. & Korošec, B. (2004). *Uvod v računovodstvo.* Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
15. Turk, I., Kavčič, S., Kokotec-Novak, M., Koželj, S. & Odar, M. (2004). *Finančno računovodstvo.* Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
16. Turk, I., Kavčič, S. & Kokotec-Novak, M. (2006). *Poslovodno računovodstvo.* Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
17. *Zakon o gospodarskih družbah (uradno prečiščeno besedilo – ZGD-1-UPB3). Uradni list RS št. 65/2009* (2009, 14. avgust).
18. Zalar, K. (2002). *Računovodske informacije iz letnih računovodskih izkazov za potrebe odločanja* (magistrsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.